

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS AUGALŲ APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-1069 17 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-378“ PROJEKTO
(TAP NR. 21-816(2); TAIS NR. 21-25781(3))**

2021-06-29 Nr. NV-1548

Vilnius

1. Projekto rengėja – Žemės ūkio ministerija (ŽŪM).

2. Projekto tikslas – pateikti Seimui Vyriausybės išvadą – nepritarti Seimo narių L. Jonausko, O. Leiputės, D. Šakalienės, G. Palucko, E. Sabučio, T. Bičiūno pateiktam **Įstatymo projektui**, kuriuo siūloma nuo 2022 m. liepos 1 d. uždrausti naudoti augalų apsaugos produktus, kurių veiklioji medžiaga yra *glifosatas*, tvarkant kelių apsaugos juostas, elektros linijas, geležinkelių bėgius, miestų, gyvenviečių ir saugomose teritorijose, išskyrus žemės ūkyje ir naudojimą kenksmingų žmogaus sveikatai invazinių rūšių augalų naikinimui, kai nėra galimybių panaudoti kitas priemones.

3. Dabartinė situacija:

- Įstatymo projekto aiškinamajame rašte pažymima, kad šiuo metu leidžiama naudoti augalų apsaugos produktus (toliau – AAP), kurių sudėtyje yra *glifosato*, geležinkelių bėgių tvarkymui.
- Pagal galiojantį Augalų apsaugos įstatymą, yra tik keli apribojimai, kurie taikomi AAP:
 - atskirųjų želdynų, bendrojo naudojimo (miestų, miestelių ir kaimų ar savivaldybių bendrojo naudojimo) teritorijose, išskyrus botanikos sodus, visuomeninės paskirties (mokslo paskirties pastatų, gydymo paskirties pastatų, sporto paskirties pastatų, sporto inžinerinių statinių) teritorijose, leidžiama naudoti AAP, kurių sudėtyje esančios veikliosios medžiagos yra nedidelės rizikos;
 - mėgėjų sodų žemės sklypuose, sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemės sklypuose, rekreacinio naudojimo žemės sklypuose, rekreacinėse teritorijose, komercinės paskirties objektų teritorijose, daugiabučių gyvenamųjų pastatų ir bendrabučių teritorijose draudžiama naudoti profesionaliajam naudojimui skirtus AAP;
 - AAP naudojimo apribojimus saugomose teritorijose ir Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijose nustato Saugomų teritorijų įstatymas ir jo įgyvendinamieji teisės aktai.
- Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas numato keletą apribojimų dėl AAP naudojimo saugomose teritorijose – valstybinio gamtinio rezervato buferinės apsaugos zonoje, pedologiniuose, botaniniuose ir zoologiniuose bei botaniniuose-zoologiniuose, telmologiniuose draustiniuose draudžiama naudoti AAP ne žemės ūkio naudmenose, išskyrus AAP naudojimą, kai nustatomas užkrėtimas kenksmingaisiais organizmais arba esant masiniam miško kenkėjų išplitimui, arba AAP naudojimas invaziniams augalams naikinti ir pan.

4. Projekto esmė – siūloma nepritarti Įstatymo projektui dėl šių priežasčių:

- vienas iš augalų apsaugos produktų registravimo reikalavimų, numatytų Reglamente (EB) Nr. 1107/2009 dėl augalų apsaugos produktų pateikimo į rinką, yra reikalavimas, kad veiklioji medžiaga būtų patvirtinta. AAP sudėtyje esanti veiklioji medžiaga *glifosatas* yra patvirtinta remiantis šiame reglamente nustatytais kriterijais ir įrašyta į Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 540/2011 veikliųjų medžiagų priedą iki **2022-12-15**. Remiantis Reglamente (EB) Nr. 1107/2009 14 str., būtinas veikliosios medžiagos *glifosato* patvirtinimo atnaujinimas pagal šio Reglamento 4 str. nustatytus kriterijus. Tuo tikslu 2019 m. Europos

Komisija įpareigojo valstybes nares – Prancūziją, Vengriją, Nyderlandus ir Švediją – peržiūrėti ir įvertinti veikliosios medžiagos *glifosato* duomenis bei parengti ataskaitą, kurios pagrindu bus sprendžiama dėl šios medžiagos patvirtinimo atnaujinimo nuo 2023 m. Kol nėra atliktas veikliosios medžiagos *glifosato* vertinimas ir priimtas sprendimas ES lygiu, Įstatymo projekte nurodyti augalų apsaugos produktų, kurių sudėtyje yra veikliosios medžiagos *glifosato*, naudojimo draudimai prieštarauja ES teisės viršenybės principui;

- nurodytos teisinio reguliavimo priemonės, siekiant apsaugoti žmonių, gyvūnų sveikatą, aplinką nuo neatsakingo AAP, kurių veiklioji medžiaga yra *glifosatas*, naudojimo kelių, elektros linijų, geležinkelio bėgių priežiūrai, miestų, gyvenviečių ir saugomose teritorijose, yra neproporcingos, kadangi:
 - teisės aktuose jau yra nustatyti AAP naudojimo reikalavimai ir ribojimai, siekiant apsaugoti žmonių, gyvūnų sveikatą ir aplinką;
 - AAP, kurių veiklioji medžiaga yra *glifosatas*, veikia neselektyviai ir yra skirti naikinti daugiameses ir vienmeses, vienaskiltes ir dviskiltes piktžoles. Uždraudus AAP, kurių veiklioji medžiaga *glifosatas*, naudojimą geležinkelio tinklo priežiūrai, galimybė naikinti piktžoles AAP išliktų, tačiau nebūtų pasiektas efektyvus rezultatas, nes šiuo metu Lietuvoje registruotas tik vienas AAP „Banvel 4S“, kuris veikia selektyviai ir yra skirtas naikinti tik kai kurias iš minėtų piktžolių bei registruotas naudoti ne žemės ūkio paskirties žemės sklypuose. Vienmečių ir daugiamečių vienaskilčių piktžolių „Banvel 4S“ neveikia. Vienmetėms ir daugiametėms vienaskiltėms piktžolėms naikinti ne žemės ūkio paskirties žemės sklypuose Lietuvoje nėra registruota AAP;
 - AAP yra plačiai naudojami ES valstybėse narėse geležinkelio tinklo priežiūrai ir šiuo metu niekuo nepakeičiami, kadangi alternatyvūs piktžolių kontrolės būdai (šienavimas, ravėjimas, naikinimas ugnimi, garais ir kita) dėl geležinkelių specifikos yra tik pagalbiniai, todėl nevertinti kaip reikšmingi;
 - šiuo metu galiojančiame Augalų apsaugos įstatymo 17 str. nustatyti AAP naudojimo ribojimai šiame straipsnyje nurodytose teritorijose ir pagal AAP pavojingumą žmonių sveikatai, aplinkai grindžiami Direktyvos 2009/128/EB nuostatomis. AAP naudojimą saugomose teritorijose reglamentuoja Saugomų teritorijų įstatymas, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas, saugomų teritorijų nuostatai. Įstatymo projekte nurodytas draudimas, kuriuo siekiama uždrausti AAP, kurių sudėtyje yra veikliosios medžiagos *glifosato*, naudoti miestų <...> teritorijose, lems tai, kad tokie produktai bus uždrausti naudoti visų Lietuvos miestų teritorijose (ne tik tvarkant kelių apsaugos juostas, elektros linijas, geležinkelių bėgius);
- pažymėtina, kad Reglamento (EB) Nr. 1107/2009 69–71 str. numatyta galimybė ES valstybėms narėms taikyti neatidėliotinas priemones (tokios medžiagos ar AAP naudojimui ir (arba) prekybai apriboti arba uždrausti), jei dėl patvirtintos veikliosios medžiagos <...> arba pagal šį reglamentą registruoto AAP gali atsirasti didelė rizika žmonių ar gyvūnų sveikatai arba aplinkai. Duomenų apie veikliosios medžiagos *glifosato* ar Lietuvoje registruotų AAP, kurių sudėtyje yra veikliosios medžiagos *glifosato*, riziką, pavojų žmonių, gyvūnų sveikatai, aplinkai nėra gauta. Remiantis tuo, Įstatymo projekte numatytos teisinio reguliavimo priemonės yra neproporcingos ir perteklinės galiojančiam teisiniam reguliavimui.

5. Derinimas:

- ŽŪM pakartotinai pateikė Projektą, patikslintą įvertinus Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pateiktas tikslinamojo-redakcinio pobūdžio pastabas;

- atsižvelgta į Teisingumo ministerijos pastabas; suderinta be pastabų su Aplinkos ministerija, Valstybine augalininkystės tarnyba; Sveikatos apsaugos ministerija, Nacionalinis visuomenės sveikatos centras pastabų nepateikė per nustatytą terminą;
- atsižvelgta iš dalies į Susisiekimo ministerijos pastabą dėl poveikio ūkio subjektams vertinimo (Projekto rengėjai pažymi, kad suderinta darbo tvarka, pritarta pateiktiems argumentams).

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatoms – tiesiogiai neįgyvendina.

7. Dalykinio vertinimo išvada – siūlytina Projektą svarstyti Vyriausybės posėdyje (A dalyje).

Ekonomikos politikos grupės patarėjas

Vaidas Talačka

Vaidas Talačka, tel. +37070663722, el. p. vaidas.talacka@lr.lt